

דף יחסים- גשר בין העולמות/גשר מט לנפול

מיומנויות חשיבה:

- **שאלת שאלות**

שאלות על הטקסט ברמות של ידע פשוט, ידע מורכב, שאלות מסדר חשיבה גבוה.
שאלות על טקסט ספציפי ועל מס' טקסטים. השאלות מצויות בחלקן בטקסטים ושאלות נוספות ישאלו הלומדים עצמם. (הערה: בדף היחסים מצויות שאלות בגוף הטקסטים)

- **טיעון**

- טיעון מורכב מטענה ומנימוקים שמבססים את הטענה באמצעות נתונים או דוגמאות. לעיתים הוא כולל גם מסקנה או ההמלצה הנגזרת ממנו.
- כאשר לומד מציין את בחירתו הוא מביא את הטענה עליה הוא מסתמך ומביא נימוקים מתוך הטקסטים.

- **השוואה**

- עריכת השוואה באמצעות קריטריונים לבדיקה של הפריטים המשווים. בהשוואה מתייחסים לדומה ולשונה לאור הקריטריונים. ולבסוף, כותבים את המסקנות מההשוואה.
- בין הטקסטים השונים מתקיים "דיאלוג" - הדיאלוג הוא בין הקורא לבין הטקסט וגם בין טקסטים שונים. ("מה היה עונה לו הדובר מהטקסט X).
- השוואה בין הטקסטים – מציאת השווה והשונה ביניהם.
- הלומד מתבקש לענות על שאלות פתוחות

הרעיון המרכזי: הגשר כמגדיר זהות והשתייכות-

מצד אחד הגשר "בין העולמות", לעומת הצד האחר של הגשר "המט לנפול".
בדקנו טיעונים בעד ונגד זהותו של הדובר בשיר כמי שמצוי בין העולמות לעומת מי שזהותו מוגדרת .

מתוך דיאלוג עם הטקסטים שבנושא, יצאנו אל "המקום" של האדם בתוך סביבתו. מה התייחסותו אליה ומה תפקידו בעולם.

דף היחסים מבטא קשר גם בין עולמות הבא לידי ביטוי בטקסטים ממקורות שונים, כאשר במרכז התייחסותנו בחרנו את שירו של מאיר אריאל "נשל הנחש" – כמייצג תרבות עכשווית המקושרת לעולמו של הלומד ואשר פותחת צוהר לעולמות ידע ומידע אחרים.

הדף ערוך כמעין "קליפים" קצרים שהם חלק מהעולם הדיגיטלי בו חיים הלומדים , ובחרנו להוסיף טקסטים חזותיים אמנותיים ומוסיקליים, על מנת ליצור חיבור למציאות ההווה של הלומד.

אוכלוסיית היעד: תלמידי חט"ב

הנחיות למורה:

כדאי להכין מראש:

1. מספר ביצועים של נשל הנחש-להאזנה
2. חומרי יצירה מסוגים שונים
3. דפי מקורות ודפי מידע

פעילויות בתחום התוכן

השיר שנבחר עוסק בחיפוש דרך: מטרת הלימוד היא לבחון את האפשרויות העומדות בפני מי שמחפש שייכות וזהות, וכן להוביל למסקנה שהבחירה לא להשתתף במירוץ היא בחירה שיש לה מחיר. הדימוי המרכזי שמלווה את הדף כולו הוא הגשר שעליו (ומתחתיו) מתרחש כל התהליך.

צד אחד של דף המקורות עוסק יותר בהבטים החברתיים/קהילתיים של חיפוש דרך: הגשר כאן הוא דימוי שנועד לקשור בין קצוות אך עבור הדובר הוא מהווה סכנה או מכשול...והוא בוחר לא לעלות עליו כלל.

המקורות הנלווים נלקחו מעולמות תוכן שונים. כל אחד מאיר את הרעיון של קשר וצורך בקשר בצורה אחרת.

הצד השני עוסק בחיפוש הפנימי ובכאבים הנלווים לתהליך זה. במרכז מצויים יחסי האב והבן וחוסר יכולתו של הצעיר לקום ולעשות מעשה. המקורות עוזרים לתלמיד להדגיש את הפאסיביות בה מצוי הדובר.

המהלך:

- א. חלוקת דף המקורות והאזנה לשיר.
- ב. כדאי להאיר מספר נקודות רומזות: אפשר לבקש מן התלמידים לאסוף את כל הפעלים ולבדוק אם אכן נעשית כאן פעולה, אפשרות אחרת היא להצביע דווקא על התנועה במרחב-שמטעה אף היא. לכאורה יש תנועה מתמדת אך בפועל לא קורה דבר.
- ג. לימוד בקבוצות. יש מקום לאפשר זמן לכתיבה נרחבת...יש כתות שכדאי לתת לתלמידים לבחור רק משימת כתיבה אחת.
- ד. במליאה: מסקנות לגבי מצבו של הדובר, הזדהות וביקורת כלפיו (מי שלא עשה את שתי האפשרויות בסעיף א, יוכל להשלים זאת כאן)
- ה. בעבודה פרטנית: יצירת גשרים בעקבות השיר. גשרים שמשקפים את המצב או מבקרים אותו. עם הדוברים עליו או בלעדיהם, עם הדגשה של הקצוות שהגשר מחבר או עם התייחסות למה שמתרחש מתחת לגשר.
- ו. לסיום אפשר להאזין למספר ביצועים ולהחליט איזה מהם משקף נאמנה את רוח השיר. (המטרה: חשיפה לפרשנויות שונות של השיר גם במימד המוזיקלי).

מידע נוסף:

על מאיר אריאל-האיש ופעלו:

<http://mooma.keshet-tv.com/Biography.asp?ArtistId=1161>
<http://www.youtube.com/watch?v=g4EIJMEDHQ4&feature=related>
http://www.youtube.com/watch?v=M4_PxWh-zpQ&feature=related
<http://www.meirariel.org.il/dictionary.htm#1>

עוד על גשרים (ניתן להשתמש בנוסף בטקסטים הבאים):

*

גשר קצר מאוד
הגשר יקח אותך רק מחצית
מן הדרך אל עבר ארצות הפלאים:
מחנות צוענים, יערות אור-ירח,
שם בין העצים חדי-קרן נעים.

אז תן לי ידך ונלך לטייל
בשבילים מתפתלים- אל עולם רק שלך.
אך הגשר יקח אותך רק מחצית...
את השאר תצטרך להשלים לבדך
של סילברסטין
מתוך: "אור בעליית הגג"

**

"נוקשה הייתי וקר, הייתי גשר, שרוע הייתי על פני התהום.
מן העבר האחד היו הבהונות נעוצים, מן העבר השני- הידיים, נצמדתי אל אדמת טין
מתפוררת. שולי מעילי התבדרו לצדדים.
במעמקים סאן פלג דגי-השמך הצונן כקרח. שום תייר לא תעה בדרכו אל הגבהים האלה
הנבצרים-מגשת, במפות לא צויין עדיין הגשר הזה. – כך שכבתי וחיכיתי: מוכרח הייתי
לחכות. גשר, משעה שהוקם, שוב אינו יכול לחדול להיות גשר בלי שיצנח ויפול.
פעם, עם רדת ערב- הערב הראשון? הערב האלף? איני יודע, - מחשבותיי היו מסוכסכות
עלי תמיד וסובבות סחור - סחור. עם רדת ערב, בהקיץ, שאון הפלג נתעמעם, או אז עלה
באזני קול פסיעות אדם! אלי, אלי. – התמתח הגשר, היכון, קרש עץ נטול מעקה, סעד את
רגלי האיש שהופקד בידך. את פסיעותיו המהוססות יצב באין מרגיש, אך אם ימעד ויפול, או
אז הוכח עצמך והטילהו אל היבשה כאחד מאלי ההרים.
הוא בא, הקיש עלי בחוד הברזל של מקלו, אחר כך אסף במקל את שולי מעילי והניח עלי
כסדר. חיטט בחוד המקל בסבך שערי והניחו שם שעה ארוכה כשהוא מביט מן הסתם סביבו
בפראות.
ואז- אותו רגע התחקיתי עליו בחלומי על פני הר וגיא-קפץ בשתי רגליו ונחת על גופי בתווך.
צמרמורת של כאב נורא עברה בי ולא ידעתי כלום. מי היה זה? ילד? חלום? ליסטים?
מתאבד? מפתה? מכרית? הפכתי פני לראותו. – גשר ההופך פניו!
אך הפכתי פני וכבר צנחתי, צנחתי, וכבר הייתי משוסע ומפולח בצוקים החדים, שניבטו אלי
תמיד בשלווה כזאת מן המים השוצפים." מתוך: "תיאור של מאבק"-קפקא

עוד על הנמלה (ניתן להשתמש בנוסף בטקסטים הבאים):

הצרצר והנמלה / איוון קרילוב גרסה עברית/ אוריאל אופק

ידידנו הצרצר
כל ימי הקיץ שר.
אך פתאום הקור הופיע,
חורף אל הגן הגיע.
השמים - עננים,
ועצבת בגנים...

בשדות אין עוד מזון
והגיעה עת רזון.
לשירה, ניגון וזמר
בא הקץ, הסוף, הגמר.
ואיך אפשר לשיר שיר-ערש
אם ריקה, ריקה הכרס?

מתבונן סביב צרצר
ומרגיש כי צר לו. צר,
אז קרב הוא בזחילה
אל ביתה של נמלה:

- אוי שכנה טובת הלב...
זה אני... צרצר רעב...

המותר להיכנס
וקצת אוכל לחפש?
אנא, תני לי פת דקה
פן אמות בעוד דקה...

- זה מוזר, צרצר חבר,
מה קרה לך? ספר!
מה עשית כל הקיץ
עת מילאתי את הבית?
האם לא הכנת מלאי
כמו כל חרק בגיא?

- מה את סחה, נמלה?
מה במוחק עליה?
כל הקיץ – שבועות!!
לי היו רק הופעות:
שימי לב - אני אמנ!
לא היה לי רגע זמן...

- נו. אם כן...
- הרי הסברתי:
כל עונת הקיץ שרתי...

- שרת? אז במקום לאכול
קום וצא נא במחול.

מה צריך ללמוד מהנמלה?

פסוק מפורסם בספר משלי אומר ([ביאור:ו](#)): "לך אל נמלה עצל, ראה דרכיה וחכם". מה בדיוק צריך ללמוד מן הנמלה?

נראה שהתשובה כתובה בפסוקים הבאים: "אשר אין לה קצין שוטר ומושל; תכין בקיץ לחמה, אגרה בקציר מאכלה":

1. ע"פ [דוד ויסקוט](#), חכמתה של הנמלה היא, שאינה עובדת אצל מישהו אחר, אצל "בוס" - "אין לה קצין שוטר ומושל"; היא עובדת בשביל עצמה - "תכין בקיץ לחמה", אגרה בקציר [מאכלה](#)"; והמסקנה: לא לצאת לעבודה כשכיר, אלא להתאמץ יותר ולהקים עסק עצמאי.

2. ולעניות דעתי, חכמתה של הנמלה היא, שהיא מתכוננת לעתיד - אין לה בוס שמכריח אותה לעבוד, ויש לה מספיק אוכל כי עכשיו קיץ, ובכל זאת היא עובדת, כדי לאגור לימי החורף; והמסקנה: לא לחשוב שהשפע יימשך לנצח, אלא לחסוך ולאגור לעת מחסור (ראו גם [אגירה בתקופות שפע](#)).

על-פי מאמר של ע"פ דוד ויסקוט שפורסם לראשונה ב [אתר הניווט בתנך](#) בתאריך 2006-02-23.

תגובות

הקטגוריות נמצאות ב: [ביאור:מה צריך ללמוד מהנמלה?](#)

מצגת על נמלים:

<http://www.mkm-haifa.co.il/schools/gavrieli/madaim/animals/ant.pps.ppt#260.6>

על העגלה המלאה והריקה

החזון איש אמר לבן גוריון:
"עגלה מלאה ועגלה ריקה נפגשות על גשר.
כלום לא דין הוא שתפנה העגלה הריקה את המקום לעגלה המלאה?"
מבחינתו החילונים הם עגלה ריקה, והדתיים - עגלה עמוסה בתורה ומצוות.

יש כמה נתונים ובכל נתון יש שתי אפשרויות או יותר:

כמה הגשר יכול להחזיק? אף עגלה? רק את הריקה? רק עגלה אחת? את שתיהן יחד?
האם העגלות נוסעות באותו הכיוון?
כמה נתיבים יש על הגשר?

1. אם הגשר לא יכול להחזיק אף עגלה - אז העגלה הראשונה שתעבור תתמוטט למים. עדיף שזו תהיה העגלה הריקה. לכן העגלה הריקה עוברת ראשונה.
2. אם הגשר יכול להחזיק רק את הריקה, אז ברגע שהמלאה תעבור על הגשר, הוא יתמוטט. עדיף שזה יקרה אחרי שהריקה תעבור: את המלאה נאבד בכל מקרה. שלפחות הריקה לא תשאר תקועה ותעבור לצד של הנהר שהנהג רוצה לנסוע אליו. שוב עדיף שהעגלה הריקה תעבור קודם.
3. נקפוץ לאפשרות הרביעית: אם הגשר יכול להחזיק את שתי העגלות אז יש כמה מצבים. או שיש נתיב אחד על הגשר או שיש יותר מנתיב אחד:
 - אם יש יותר מנתיב אחד על הגשר, אז אין בעיה: שתי העגלות יכולות לעבור.
 - אם יש רק נתיב אחד על הגשר אז יש שתי אפשרויות: או שהעגלות נוסעות באותו הכיוון, או שהן נוסעות בכיוונים מנוגדים:
 - אם הן נוסעות באותו הכיוון אז העיקרון הוא שכלי רכב איטי נותן לעקוף אותו: אם העגלה המלאה תסע ראשונה, היא תעכב את העגלה הריקה. לעומת זאת, אם העגלה הריקה תסע ראשונה, אז היא לא תעכב את העגלה המלאה. גם במקרה זה עדיף שהעגלה הריקה תעבור קודם.
 - אם הן נוסעות בכיוונים מנוגדים אז אנחנו במצב שבאף רגע לא צריכות להיות שתי עגלות יחד על הגשר. מצב זה זהה לגשר שיכול לשאת רק עגלה אחת, וזה המקרה הראשי השלישי, המתואר כאן רביעי.
4. אם הגשר יכול לשאת רק עגלה אחת, אז יש לברר מה הכי יעיל. העגלה המלאה היא איטית יותר. נניח שהעגלה הריקה חוצה את הגשר בדקה והעגלה המלאה בשתי דקות. אם העגלה הריקה תחצה ראשונה, אז המלאה תחכה לה דקה. אם העגלה הריקה תחצה ראשונה, אז הריקה תחכה לה שתי דקות. אם למחרת שתי העגלות נפגשות שוב על הגשר, אך הפעם הן החליפו תפקידים: זו שהיתה מלאה היא עכשיו ריקה ולהיפך. אם הנהגים הסכימו ביניהם שעגלה מלאה מחכה, אז כל נהג יחכה דקה. אם הם הסכימו ביניהם שעגלה ריקה מחכה, אז כל נהג יחכה שתי דקות. שוב עדיף שהעגלה הריקה תעבור קודם. (ע"פ אתר "חופש").

